

Editorial

Un dels aspectes fonamentals de la traducció especialitzada, i en especial de la traducció jurídica, és la terminologia pròpia de l'àmbit. El domini de la terminologia és el que diferencia l'expert del no expert, puix són les formes lingüístiques de les unitats de coneixement de cada àmbit i un dels trets més característics del discurs especialitzat. Aquest és el motiu pel qual el traductor especialitat es preocupa sobretot per conèixer i dominar la terminologia del àmbit sobre el qual tradueix, amb la peculiaritat de què aquest coneixement ha de ser bilingüe. Tanmateix, per les peculiaritats de l'àmbit legal, el traductor jurídic no té com a fita dominar la terminologia de forma bilingüe, com podria fer un traductor científic o tècnic, sinó que cerca conèixer els termes d'una llengua i de l'altra dins del seu ordenament jurídic per tal de poder prendre les decisions de traducció apropiades en cada cas. Aquestes peculiaritats de la terminologia jurídica afecten també la gestió que se'n fa. Conèixer com consultar les obres lexicogràfiques i terminològiques i com utilitzar posteriorment la informació obtinguda resulta essencial per desenvolupar correctament la tasca del traductor jurídic.

Aquests són aspectes que el docent de traducció jurídica ha de tenir en compte a l'hora de plantejar-se la formació dels seus alumnes. I aquest és el motiu pel qual hem dedicat aquest número de Papers de Lextra a la didàctica i la gestió de la terminologia jurídica. Aquest número vol convertir-se en un espai de reflexió sobre qüestions relatives a la didàctica, la gestió i la detecció de terminologia jurídica

Els dos primer articles d'aquest número enceten noves vies de recerca en terminologia jurídica. Per una banda, Orozco i Sánchez-Gijón posen les bases per a una nova via de recerca en ontologies de terminologia i conceptes jurídics, i Freixa i Lorente inicien una nova via de recerca en variació verbal en el discurs jurídic. Abans de presentar articles següents detallarem els continguts d'aquests articles inicials.

L'article d'Orozco i Sánchez-Gijón s'inicia amb una enumeració dels problemes habituals que té un traductor jurídic i es repassen els diferents instruments que té per resoldre'ls. A continuació presenten les ontologies com a instrument per solucionar els problemes d'una manera més precisa atès que permetrien el traductor entendre millor el text original i tenir més informació per a l'elaboració de la traducció. La recerca en ontologies podria ajudar els traductors de dues maneres. Per una banda, amb la creació d'una ontologia de termes jurídics i, per una altra banda, amb una ontologia de conceptes. Per il·lustrar aquest segon tipus d'ontologies les autores presenten exemples concrets elaborats amb el gestor d'ontologies Protégé 3.0. La recerca en ontologies permetria resoldre algunes de les limitacions que tenen altres instruments de consulta com ara els diccionaris bilingües i les bases de dades.

En el segon article, Freixa i Lorente presenten un estudi innovador a partir dels resultats del qual extreuen una sèrie de conclusions que avalarien la necessitat de fer més recerca sobre el tema i plantejar les característiques de la variació dels verbs en dret. Per a l'estudi, s'han fixat en les característiques pragmàtiques, semàntiques i sintàctiques que presenten uns grups de variants verbals i han establert una metodologia d'anàlisi que també pot servir per a futurs estudis. És un article innovador, que obre noves vies de recerca i que troba conclusions inesperades, com ara que la variació de verbs en la llengua comuna és present també en el discurs especialitzat més del que es creu i que la variació lèxica en el discurs especialitzat no es redueix a casos escassos de sinonímia absoluta sinó que també hi ha sinonímia parcial.

El tercer i quart articles de recerca d'aquest número tenen una vessant més social i històrica. Es tracta d'articles descriptius que, entre d'altres coses, presenten perfils professionals que utilitzen terminologia juridicoadministrativa i que poden interessar els llicenciats de traducció. Il·lustren contextos i àmbits d'ús de terminologia juridicoadministrativa que obren perspectives sobre la professió traductora.

En el tercer article, Bestué i Torres insisteixen en la necessitat d'elaborar recursos terminològics multilingües per a traductors jurats, traductors que treballen en jutjats i traductors jurídics. Per justificar aquesta necessitat i alhora explicar la mancança actual de

terminologia jurídica multilingüe fan un repàs històric del català i del seu marc legal, atès que el procés de normalització (especialment en l'àmbit del català jurídic) ha vingut molt determinat per l'evolució històrica de la llengua. També revisen la relació de la traducció i l'evolució de la traducció jurídica i els perfils traductors que utilitzarien més aquests recursos terminològics multilingües.

En el quart article, Pascual presenta un estudi que descriu com s'utilitza la informació terminològica en general i la terminologia juridicoadministrativa en particular en els serveis lingüístics de la Universitat Jaume I (UJI), de la Universitat de València (UV), de la Universitat Politècnica de València (UPV) i de la Universitat d'Alacant (UA). L'estudi s'ha dut a terme amb informació aportada per personal de l'àrea d'assessorament i terminologia d'aquests serveis. L'objectiu final de l'estudi és conèixer les exigències d'aquesta sortida professional a fi que les puguin conèixer els llicenciats en Traducció i Interpretació i els docents les tenir en compte en la formació traductora. L'article conté una descripció minuciosa dels serveis lingüístics amb les seves característiques, els recursos humans de què disposen, la distribució de les responsabilitats, l'ús i gestió de la terminologia, les tasques de recerca, els materials que s'utilitzen, els materials de gestió i suport del treball terminològic, etc., que és de gran utilitat per a docents i estudiants de traducció.

El cinquè i el sisè articles enllacen en certa manera amb l'article anterior perquè estan dedicats a la didàctica de la terminologia jurídica. Els dos aporten activitats pràctiques concretes que es poden dur a terme directament en classes de traducció jurídica.

En el cinquè article Torres proposa activitats lúdiques per treballar diferents problemes que tenen els estudiants que s'inicien en la traducció jurídica i en la terminologia jurídica. Es tracten problemes com ara els prejudicis sobre la dificultat de la terminologia jurídica, les dificultats d'identificació de terminologia jurídica i els perills de la polisèmia i sinonímia en terminologia jurídica. Aquest article mostra que la didàctica de la terminologia jurídica és compatible amb l'ús de l'humor com a recurs d'aprenentatge. Són exercicis reals que s'utilitzen a les classes i que compleixen els objectius establerts.

En el sisè article, Vilageliu i Sánchez presenten propostes didàctiques adequades per a la modalitat semipresencial amb l'objectiu de fomentar l'autoaprenentatge. Els exercicis presentats tenen objectius variats, com ara amenitzar l'adquisició de terminologia jurídica, fomentar l'ús de diccionaris monolingües, reflexionar sobre la importància del context, potenciar la creativitat traductològica, adquirir domini de la sintaxi, fomentar l'esperit crític, fomentar la importància de la informàtica aplicada, etc. També són activitats que es fan habitualment a les classes semipresencials i que han donat molts bons resultats.

És possible que arran de la lectura d'aquestes activitats didàctiques els lectors s'inspirin i puguin idear nous materials amb els mateixos objectius proposats o bé trobar noves aplicacions i objectius als materials presentats.

Els lectors de Papers Lextra són investigadors, docents i/o professionals de la traducció jurídica. Sovint, són persones amb tots tres perfils. Hem elaborat aquest número pensant en els tres perfils de manera que tots hi troben alguna cosa que els pugui interessar. Per una banda, els perfils investigadors en lingüística i eines trobaran articles sobre noves vies de recerca (el d'Orozco y Sánchez-Gijón sobre ontologies i el de Freixa i Lorente sobre variació verbal en el discurs jurídica). Als docents, professionals i investigadors amb interessos més sociològics els interessaran els articles de Bestué i Torres, i el de Pascual. Dos articles que estudien de prop la situació professional de la disciplina. Els perfils docents i investigadors en didàctica de la traducció trobaran més interessant els articles de Torres, i de Vilageliu i Sánchez, perquè fan proposen activitats didàctiques per a l'ensenyament de la terminologia jurídica.

En resum, un número divers i plural en el qual els diferents lectors de Lextra trobaran en aquest número tant teoria com pràctica, reflexió i acció, informació i formació, i dades de terminologia jurídica que revisen el passat, el present i el futur d'aquesta disciplina.

Pilar Sánchez-Gijón i Olga Torres,
Universitat Autònoma de Barcelona 2006